

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y - DƯỢC

CHU THỊ THU LAN

**ĐẶC ĐIỂM LÂM SÀNG, HÌNH ẢNH CHỤP CẮT LỚP VI TÍNH
ĐỘ PHÂN GIẢI CAO VÀ VI KHUẨN HỌC CỦA BỆNH NHÂN
GIÃN PHẾ QUẢN TẠI BỆNH VIỆN TRUNG ƯƠNG THÁI NGUYÊN**

LUẬN VĂN THẠC SĨ Y HỌC

THÁI NGUYÊN - 2016

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y - DƯỢC

CHU THỊ THU LAN

**ĐẶC ĐIỂM LÂM SÀNG, HÌNH ẢNH CHỤP CẮT LỚP VI TÍNH
ĐỘ PHÂN GIẢI CAO VÀ VI KHUẨN HỌC CỦA BỆNH NHÂN GIẤN
PHẾ QUẢN TẠI BỆNH VIỆN TRUNG ƯƠNG THÁI NGUYÊN**

Chuyên ngành: Nội khoa

Mã số: 60.72.01.40

LUẬN VĂN THẠC SĨ Y HỌC

HƯỚNG DẪN KHOA HỌC: TS. PHẠM KIM LIÊN

THÁI NGUYÊN - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của tôi được tiến hành nghiêm túc, khách quan do tôi trực tiếp tiến hành dưới sự hướng dẫn của thầy hướng dẫn. Các số liệu thu thập cũng như kết quả nghiên cứu trong luận văn là hoàn toàn trung thực, chính xác và chưa từng được công bố, đăng tải trên bất cứ tài liệu nào.

Thái Nguyên, tháng 11 năm 2016

Tác giả luận văn

Chu Thị Thu Lan

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành luận văn này tôi đã nhận được sự chỉ đạo, quan tâm giảng dạy của nhà trường, các phòng ban cùng các thầy cô. Tôi xin chân thành cảm ơn:

Ban giám hiệu, Phòng Đào tạo sau đại học, Bộ môn Nội - Trường Đại học Y Dược Thái Nguyên

Ban lãnh đạo Bệnh viện Trung ương Thái Nguyên, ban lãnh đạo khoa Nội tiết - Hô hấp, khoa Khám bệnh yêu cầu, khoa Vi sinh, khoa Chẩn đoán hình ảnh Bệnh viện Trung ương Thái Nguyên đã luôn nhiệt tình giúp đỡ, tạo mọi điều kiện thuận lợi cho tôi trong suốt quá trình học tập và hoàn thành luận văn.

Với tất cả lòng kính trọng và biết ơn sâu sắc tôi xin trân trọng cảm ơn **TS. Phạm Kim Liên**, cô đã luôn động viên dìu dắt, giành nhiều thời gian quý báu, trực tiếp dạy bảo hướng dẫn giúp đỡ tôi từng bước trưởng thành trên con đường nghiên cứu khoa học và hoạt động chuyên môn.

Tôi cũng xin bày tỏ lòng biết ơn chân thành đến các thầy, cô trong hội đồng khoa học đã dành thời gian đọc và đóng góp nhiều ý kiến quý báu để luận văn của tôi được hoàn thiện hơn.

Tôi xin chân thành cảm ơn sự giúp đỡ tận tình của tập thể các bác sĩ, điều dưỡng, hộ lý khoa Nội tiết - Hô hấp, khoa Chẩn đoán hình ảnh, khoa Vi sinh Bệnh viện Trung ương Thái Nguyên trong quá trình tôi học tập và thực hành lâm sàng.

Cuối cùng cho tôi gửi lời cảm ơn tới gia đình, người thân, đồng nghiệp, những người bạn, đã luôn ở bên tôi, động viên chia sẻ, giành cho tôi những điều kiện tốt nhất giúp tôi yên tâm học tập và nghiên cứu.

Thái Nguyên, tháng 11 năm 2016

Tác giả luận văn

Bs. Chu Thị Thu Lan

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

ABPA	: Allergic bronchopulmonary aspergillosis (bệnh phổi- phế quản dị ứng do Aspergillus)
AAT	: Alpha 1 - antitrypsin
BN	: Bệnh nhân
BMI	: Body Mass Index (Chỉ số khối cơ thể)
CS	: Cộng sự
CT	: Computed Tomography (Cắt lớp vi tính)
COPD	: Chronic Obstructive Pulmonary Disease (bệnh phổi tắc nghẽn mạn tính)
DRPQ	: Dịch rửa phế quản.
GPQ	: Giãn phế quản
HRCT	: High Resolution Computed Tomography (chụp cắt lớp vi tính độ phân giải cao)
mMRC	: Multi - Mode Radar Command
PQ	: Phế quản
WHO	: World Health Organization (Tổ chức Y tế thế giới)

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN.....	i
LỜI CẢM ƠN	ii
DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT	iv
MỤC LỤC	v
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	viii
DANH MỤC SƠ ĐỒ, BIỂU ĐỒ, HÌNH.....	x
ĐẶT VẤN ĐỀ	1
Chương 1: TỔNG QUAN TÀI LIỆU	4
1.1. Giải phẫu cây khí phế quản.....	4
1.2. Định nghĩa, phân loại GPQ	6
1.2.1. Định nghĩa.....	6
1.2.2. Phân loại GPQ.....	7
1.3. Dịch tế học giãn phế quản.....	10
1.4. Nguyên nhân, cơ chế bệnh sinh của GPQ.....	11
1.4.1. Các nguyên nhân của GPQ	11
1.4.2. Cơ chế bệnh sinh của GPQ	13
1.5. Lâm sàng của GPQ.....	16
1.5.1. Triệu chứng cơ năng	16
1.5.2. Triệu chứng toàn thân	17
1.5.3. Triệu chứng thực thể	17
1.5.4. Tiến triển của giãn phế quản	18
1.6. Cận lâm sàng	18
1.6.1. Chụp Xquang phổi chuẩn.....	18
1.6.2. Chụp cắt lớp vi tính.....	19
1.6.3. Nội soi phế quản ống mềm	22

1.7. Đặc điểm vi khuẩn học và nhiễm khuẩn hô hấp trong GPQ.....	25
1.7.1. Nhiễm khuẩn hô hấp trong GPQ.....	25
1.7.2. Đường vào phổi của vi khuẩn	26
1.7.3. Đặc điểm vi khuẩn gây bệnh trong nhiễm khuẩn đường hô hấp dưới	26
1.7.4. Các phương pháp lấy bệnh phẩm.....	27
1.8. Một số công trình nghiên cứu của các tác giả trong nước và thế giới	29
Chương 2: ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	31
2.1. Đối tượng nghiên cứu.....	31
2.1.1. Tiêu chuẩn lựa chọn bệnh nhân	31
2.1.2. Tiêu chuẩn loại trừ	31
2.1.3. Thời gian và địa điểm nghiên cứu.....	31
2.2. Phương pháp nghiên cứu.....	32
2.3. Các chỉ tiêu nghiên cứu.....	32
2.3.1. Các chỉ tiêu mô tả đặc điểm chung bệnh nhân GPQ.....	32
2.3.2. Chỉ tiêu mô tả đặc điểm lâm sàng, hình ảnh tổn thương GPQ trên phim HRCT, vi khuẩn học	33
2.3.3. Chỉ tiêu mối liên quan giữa lâm sàng với hình ảnh HRCT của bệnh nhân GPQ	33
2.4. Phương pháp thu thập số liệu và tiêu chuẩn đánh giá sử dụng trong nghiên cứu.....	34
2.4.1. Lâm sàng	34
2.4.2. Hình ảnh tổn thương trên phim cắt lớp vi tính độ phân giải cao	36
2.4.3. Phương pháp lấy dịch rửa phế quản qua nội soi phế quản ống mềm ...	39
2.4.4. Xét nghiệm vi khuẩn	40
2.5. Xử lý kết quả nghiên cứu	43
2.6. Vấn đề đạo đức trong nghiên cứu	43

2.7. Sơ đồ nghiên cứu.....	44
Chương 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU	45
3.1. Đặc điểm chung đối tượng nghiên cứu	45
3.2. Đặc điểm lâm sàng, hình ảnh tổn thương GPQ trên phim HRCT và vi khuẩn học của đối tượng nghiên cứu	46
3.3. Mối liên quan giữa đặc điểm lâm sàng với hình ảnh GPQ trên phim chụp HRCT	52
Chương 4: BÀN LUẬN	58
4.1. Về đặc điểm chung của đối tượng nghiên cứu.....	58
4.2. Triệu chứng lâm sàng.....	60
4.3. Hình ảnh tổn thương GPQ trên phim chụp HRCT	65
4.4. Vi khuẩn học qua dịch rửa PQ.	67
4.5. Mối liên quan giữa đặc điểm lâm sàng với hình ảnh tổn thương GPQ trên phim chụp HRCT	70
KẾT LUẬN	74
KHUYẾN NGHỊ	77
MỘT SỐ HÌNH ẢNH MINH HỌA	78
TÀI LIỆU THAM KHẢO	82

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 2.1. Chỉ số BMI theo chiều cao và cân nặng	34
Bảng 3.1. Phân bố đối tượng nghiên cứu theo nhóm tuổi	45
Bảng 3.2. Tỷ lệ hút thuốc của đối tượng nghiên cứu	46
Bảng 3.3. Tiền sử bệnh tật của đối tượng nghiên cứu	46
Bảng 3.4. Thời gian phát hiện bệnh (năm).....	46
Bảng 3.5. Tiền sử đợt bùng phát/năm của đối tượng nghiên cứu	47
Bảng 3.6. Triệu chứng cơ năng của đối tượng nghiên cứu	47
Bảng 3.7. Triệu chứng toàn thân của đối tượng nghiên cứu.....	48
Bảng 3.8. Triệu chứng thực thể của đối tượng nghiên cứu.....	48
Bảng 3.9. Phân bố vị trí giãn phế quản theo thùy phổi trên phim chụp HRCT của đối tượng nghiên cứu.....	48
Bảng 3.10. Đặc điểm hình thái GPQ trên phim chụp HRCT của đối tượng nghiên cứu	49
Bảng 3.11. Các tổn thương phối hợp GPQ trên phim chụp HRCT của đối tượng nghiên cứu	49
Bảng 3.12. Đặc điểm dịch rửa phế quản	49
Bảng 3.13. Kết quả định danh vi khuẩn ở dịch rửa phế quản (n=12).....	50
Bảng 3.14. Kết quả kháng sinh đồ của vi khuẩn P. aeruginosa (n=4).....	51
Bảng 3.15. Kết quả kháng sinh đồ của vi khuẩn P. fluorescens (n=2).....	51
Bảng 3.16. Liên quan giữa đặc điểm ho máu với vị trí GPQ.....	52
Bảng 3.17. Liên quan giữa đặc điểm ho đờm với số lượng thùy GPQ	52
Bảng 3.18. Liên quan giữa đặc điểm khó thở với số lượng thùy GPQ	53
Bảng 3.19. Liên quan giữa đặc điểm đau ngực với số lượng thùy GPQ.....	54
Bảng 3.20. Liên quan giữa đặc điểm ho máu với hình thái GPQ.....	54
Bảng 3.21. Liên quan giữa đặc điểm ho đờm với hình thái GPQ.....	55
Bảng 3.22. Liên quan giữa đặc điểm khó thở với hình thái GPQ.....	55
Bảng 3.23. Liên quan giữa đặc điểm đau ngực với hình thái GPQ.....	56
Bảng 3.24. Liên quan giữa số đợt bùng phát/năm với hình thái GPQ.....	56